

Poštnina plačana v gotovini.

SAMOUUPRAVA

**GLASILO ŽUPANSKE
ZVEZE V LJUBLJANI**

**LETO II.
ŠTEV. 2.**

LJUBLJANA 1934

AMERICAN

1881

1881

SAMOU PRAVA

Glasilo Źupanske zveze v Ljubljani

Leto II.

Ljubljana 1934

54643

SAMOUPRAVA

Glasilo Županske zveze v Ljubljani

Izhaja vsakega 1. in 15. v mesecu.
Letna naročnina znaša za občine Din 100.—,
za vse ostale Din 40.—.

Uredništvo in uprava se nahajata v prostorih županske
zveze v Ljubljani, mestno načelstvo.
Rokopisi se ne vračajo. Telefon štev. 30-22.

LETO II.

LJUBLJANA, DNE 15. JANUARJA 1934.

ŠTEV. 2.

VSEBINA: Dr. Henrik Sleska: O krajevnopolicijskih uredbah. — Ivan Zupan, doh. ravnatelj, Ljubljana: Še enkrat trošarina. — Dr. F. Mis: Osrednja zdravstvena služba. — Iz županske zveze. — Vprašanja in odgovori. — Razsodbe upravnega sodišča.

Dr. Henrik Sleska

O krajevnopolicijskih uredbah

(Konec)

Zakon o občinah nima nobene določbe, kdaj poslana krajevna uredba splošno obvezna. Zavaljo tega bo uredba poslana obvezna že v trenutku svoje razglasitve. Včasih pa nikakor ne bi bilo mogoče, da bi se oni, katerim je uredba namenjena, seznanili z vsebino te uredbe že v trenutku razglasitve, in bi bilo golovo neumestno, da bi se navzlic upravičljivemu neznanju uredbe kaznovali ali sicer škodo trpeli. Priporočljivo je torej, da občina v takih primerih kar sama v uredbi določi čas, v katerem stopi uredba v veljavo (n. pr. čez 8 ali čez 15 dni po prvi razglasitvi ali na izvesten, kalendarско določen dan).

V nekaterih primerih bi bilo treba, da se izda enolna krajevnopolicijska uredba za ozemlje več občin, ker bi le enolni predpisi dosegli nameravani uspeh. Poedina občina za take uredbe sploh ni več pristojna, najsi gre tudi stvarno za zadevo, ki bi sicer občini pripadala, ako bi se raztezalo njeno krajevno območje na vse prizadeto ozemlje. Za izdajo takih uredb je po čl. 68. zakona o notranji upravi pristojen vobče le sreski načelnik, ki postopa na način, predpisan v čl. 67. do 71. zakona o notranji upravi.

Občina pa po sedanjem slanju naše zakonodaje ne vrši krajevne policije morda v samostalnem delokrogu, nego gre lu za posle državne uprave, ki so občini naloženi z zakoni ali zakonitimi uredbami. Policijo smatrajo dandanes za izrazit posel državne uprave in to tudi tedaj, ako gre za krajevno policijo. Ker pa država za takšna mala ozemlja, kakršna so občine, nima lastnih organov, zavaljo tega prepušča krajevno policijo občini, a država občino glede teh prenesenih ali poverjenih poslov bolj intenzivno nadzira nego v poslih samostalnega delokroga občin (§§ 76. in 127. zakona o občinah). Po čl. 57. zakona o notranji upravi mora občina kot krajevno policijsko oblastvo in organ notranje uprave v vršenju njenega v čl. 66. tega zakona opisanega policijskega področja odrediti vse potrebne ukrepe. Kadar bi torej občina ne izdala onih krajevnopolicijskih uredb, ki so potrebni, in bi tega niti na poziv nadzornega oblastva ne storila v odrejenem roku, potem bi smel sreski načelnik namesto občine izdati dolične uredbe (§ 128. zakona o občinah v zvezi s čl. 68. zakona o notranji upravi).

Občinski odbor sme razpravljati le o predmetih, ki so na dnevnem redu. Kadar se predsedniku občine, članu občinske uprave ali drugemu odborniku dozdeva, da bi bilo treba izdati krajevnopolicijsko uredbu, tedaj bode občinska uprava po § 83. točka 6. pripravila dolični odborov sklep in ga poslala na dnevni red prihodnje odborove seje. Izjemoma sme občinski odbor vzeti v seji v prelres tudi tak odbornikov predlog, ki ni na dnevnem redu, vendar bi se smelo o njem razpravljati in sklepati le po dovršenem dnevnem redu in le tedaj, ako odbor z večino glasov to odobri.

Ako občinski odbor sklene krajevnopolicijsko uredbu, jo predsednik občine po § 84., točka 1., predlaga banu v odobritev. Ulegne nastati še vprašanje, ali je smatrali od občinskega odbora sklenjeno krajevnopolicijsko uredbu za tako odločbo občine prirode kakršne ima v mislih § 135., odstavek 4. in 5. zakona o občinah. Po mojem naziranju se te odredbe ne nanašajo na občinske uredbe, ki jih občina sklene na osnovi § 82. zakona o občinah in zavaljo tega tudi ni treba, da bi se te uredbe razglasile že pred odobritvijo in da bi člani občine imele pravico pritožbe proti sklenjeni uredbi. K občinskim odločbam (odlok, sklep) občine, ne poedinsko osebne prirode, omenjenim v § 135. že zavaljo tega ni štel krajevnih uredb, ker velja za izdajanje takih uredb poseben postopek. Uredbe odobrava ban in postanejo te odredbe perfektno šele z odobritvijo. Odločilno za oživilorjenje uredbe je torej odobritev po višem upravnem oblastvu in golovo bi bilo neumestno, da bi se odborovi sklepi o krajevnih uredbah bodisi pred odobritvijo po banu, bodisi po banovi odobritvi razglasili radi omogočenja priložbe. O teh priložbah bi moralo namreč odločati občine upravno oblastvo I. stopnje, kar bi pa bilo povsem neskladno, a da bi ban namesto sreskega načelnika rešaval take priložbe, za to ni nikakršne zakonske pooblastitve. (Tudi sem naziranja, da je smatrali za odločbo občine prirode, ki jih zakon o občinah v § 135, odst. 4. in 5., omenja, le one odločbe, s katerimi se poedinim, oblastvu še neznanim, a po izvestnih občinah znakih, kakršni so n. pr. zemljiška, lišna posest, posest ob javnih polih, posest izvestnih predmetov itd., zadostno označenim osebam naloži obveznost, da v golovem času in na izvesten način izpolni obstoječa, a brez takega generalnega povelja še ne izvršljiva dolžnost. Na osnovi zakona ali uredbe je n. pr. ob nekajh pogojih nastala skupini oseb dolžnost kakih dajatev ali javnih del ali prijav, vendar je treba dejanski izpolniti le obveznosti šele na izrečen v obliki generalnega povelja izdan poziv, ki odreja rok ali narok in morda tudi še ločni način za izvršitev obveznosti. V takih slučajih bode imel član občine pravico pritožbe, odnosno ugovora po členu 135., poleg tega pa bode neposredno prizadela oseba brez ozira, ali je član občine ali ne, imela priliko ugovarjati ali se priložili takrat, ko bo občina proti njej uvedla izvršbo, odnosno jo kaznovala.)

Ko stopi krajevnopolicijska uredba v veljavo, skrbi zlasti predsednik občine za izvrševanje te uredbe. Kazni za kršitev uredbe pa ne izreka on, nego občinska uprava, a na osnovi čl. 73. zakona o notranji upravi more tudi sreski načelnik prevzeti kazensko oblast, če se mu zdi to potrebno, da se zavaruje zaželjeni učinek. Kadar bode pristojno občinsko oblastvo v izvrševanju krajevnopolicijske uredbe proti kršitelju kazensko postopalo ali prisilno izvršbo uvedlo, ali kadar bode ob-

čina v izvrševanju lake uredbe izdala eventualno še potrebne vmesne individualne odloke, takrat bodo prizadete stranke mogle ob priliki pritožbe zoper te konkretne upravne čine obenem uveljavljati tudi morebitne pomisleke glede zakonitosti uredbe same, a proti rešitvi nadzornega upravnega oblastva bi bila še možna upravnosodna tožba.

Kar se tiče oblike krajevnopolicijske uredbe, je vsekakor ne le priporočljivo, marveč celo potrebno, da se v njih vselej označijo tudi pravni predpisi (zakoni, uredbe višjih oblastev), na katerih osnovi se izdajajo. V pravni državi se morajo tako konkretne odločbe kakor abstraktna uredbe vedno sklicevati na pravne predpise, na katere se ozirajo. Dalje mora biti iz razglašene uredbe razvidno, da jo je ban odobril. Naj sledi še en primer krajevnopolicijske uredbe:

»Na osnovi § 77., točka 1., in § 82. zakona o občinah in z odobritvijo bana dravske banovine je občinski odbor izdal to-le občne obvezno krajevno uredbo:

§ 1. Prepovedano je slačenje in oblačenje na desnem bregu potoka in kopanje 50 m višje in nižje občinskega mostu.

§ 2. Prekrški te prepovedi se kaznujejo z denarno kaznijo do 200 Din v korist občine, ali z zaporom do petih dni, ako se denarna kazen ne plača v določenem roku.

V dne 193 . . .

Predsednik občine:

J. J.«

Taka prepoved, kakršna je navedena, se seveda ne bo le na običajni način razglasila, nego tudi dobesedno ali pa v primerni skrajšani obliki pritrdila n. pr. na kolih na onih meslih, za katere velja.

Končno bodi še omenjeno, da veljajo predpisi zakona o občinah glede izdajanja krajevnih uredb le v toliko, v kolikor posebni zakoni o posrednih upravnih stvareh česa drugega ne določajo. Tako predvideva gradbeni zakon celo vrsto izvršilnih predpisov krajevnopolicijskega značaja, ki jih bode morala izdati občina, a za katere je predpisan poseben postopek, n. pr. glede razgrnitve na vpogled, glede uveljavljenja pripomb, glede priložb itd. Ti specialni predpisi ostanejo še nadalje v veljavi. Ti posebni predpisi torej z zakonom o občinah niso razveljavljeni.

Ivan Zupan, doh. ravnatelj, Ljubljana

Še enkrat trošarina

Po — žal predolgem odlašanju in kolebanju — je kr. vlada dne 22. novembra 1933 izdala poleg uredbe o ureditvi kmečkih dolgov in o sanaciji denarnih zavodov tudi uredbo o izvrševanju javnih del.

Bodočnost bo pokazala pravo vrednost teh uredb, ki jih je g. ministrski predsednik označil kot uvod k izvrševanju velikega gospodarskega programa, ki ga namerava izvesti vlada za omiljenje in etapno rešitev gospodarske krize. Mi v svojem optimizmu, ki nam je v teh težkih dneh edina moralna opora in tolažba, samo želimo, da bi rodile te uredbe v doglednem času zaželene uspehe, glede katerih so tudi resni gospodarski strokovnjaki skrajno skeptični, češ, da so ti ukrepi zakasneli in nezadosni.

Od teh najvažnejša in prebivalcem dravske banovine najsimpatičnejša je uredba o izvrševanju javnih del.

Ta uredba — dasi je samo uredba — je zgrabila za dravsko banovino najbolj pereče vprašanje, t. j. brezposelnost ter pomeni s svojimi določili prelom dosežanje prakse v centralističnem reševanju takih vprašanj prehajajoč v sistem decentralizacije in dekoncentracije. Problem brezposelnosti, ki je največje socialno zlo vseh časov, se ne da rešiti šablonski, zlasti ne v državi s tako heterogeno gospodarsko strukturo kakor je naša, marveč samo z ukrepi, ki vpoštevajo specijalne prilike, celudi po regionalnih vidikih.

In za to so poklicane banovine kot politično in gospodarsko zaokrožene edinice, ki morajo imeti za to proste roke.

Uredba o izvrševanju javnih del, pri katerih naj se zaposlijo brezposelni, dovoljuje v čl. 14 banovinam kot nov vir dohodkov zopetno uvedbo banovinske trošarine na vino in žganje.

Dohodki od teh trošarin bodo šli nedeljeni v banovinski fond ter se smejo uporabljati izključno samo za izvrševanje javnih del.

Ker je konzum vina in žganja v naši banovini relativno največji v celi državi, bodo dohodki od teh dajatev razmeroma veliki, kajti niti najmanj ne dvomim, da bo baš dravska banovina hvaležno segla po tem ponujenem sredstvu za pobijanje tega zla.

Z uvedbo teh trošarin stopa zopet v ospredje vprašanje glede načina pobiranja trošarine in kontrole.

Z zloglasno novelo zakona o drž. trošarini iz l. 1932. se je uknila poleg državne in banovinske trošarine na vino in žganje tudi kontrola nad prometom.

Nolorično znano je, da so padle le trošarine baš radi kontrole, ki je južni predeli države prej niso poznali in jim je bila po svojem bistvu in načinu najodloznejša pridobitev poveljne zakonodaje.

Iz te ukinitve izvirajoče zle posledice so prekosile najemnejše napovedi tako v moralnem kakor v materialnem pogledu.

Poleg države in banovine so bile oškodovane tudi občine, ki so bile brez moči napram izigravanju pomanjkljivih določil in fiholapcem. Vse je klicalo po uvedbi zopetne kontrole, ki bi naj zajela fiholapstvo in pijančevanje, županska zveza za dravsko banovino je predložila osnutek pravilnika, banska uprava pa se je odzvala temu klicu v sili z okrožnico, v kateri je pozvala občine, naj uvedejo v svojem delokrogu tozadevno kontrolo v smislu okrnjenega zakona o državni trošarini iz leta 1930.

Tak nasvet je bil sicer blagohoten in poceni, a zaleči ni mogel, ker občine niso imele potrebnega aparata niti avtoritete za vršenje kontrole.

Stvar samoobrambe je torej, da županska zveza kot legitimirana zastopnica občin že sedaj zavzame stališče glede načina pobiranja banovinske trošarine na vino in žganje in kontrole nad prometom. Treba je vnaprej vsaj v načelu izključiti vse nejasnosti in neskladnosti, ker le tako se je mogoče izogniti kvarnim posledicam.

Točka 5. čl. 14. Uredbe določa, kdo in kdaj plača banovinsko trošarino. Odprto pa je vprašanje, ali plača to trošarino tudi vino, ki si ga nabavi privalnik za svojo uporabo neposredno pri producentu ali pri vinskem trgovcu. Za občine je postranskega pomena, kako si uredi to banovina, toda zavarovati jih je treba z določilom, da oprostitev od banovinske trošarine ne vpliva na plačilo obč. trošarine. To načelo je v interesu občin treba posebej in izrecno poudariti.

Pomanjkanje lake klavzule bi namreč kakor doslej radi napačnih tolmačenj povzročalo precejšnje zmede.

Kdo naj pobira banovinsko trošarino na vino in žganje ter vrši kontrolo nad prometom?

(Nadaljevanje prihodnjic)

Opozorilo. Mestno načelstvo v Ljubljani je naložilo cel osnutek v slovenskem prevodu, ki ga je proti predplačilu malenkostne odškodnine Din 30.— dobiti pri ravnateljstvu mestnega dohodarskega urada.

Dr. F. Mis

Osrednja zdravstvena služba

Zakon o ustroju socijalne in zdravstvene uprave

(Uradni list z dne 31. marca 1930., št. 45)

I.

Ministrstvo

§ 1. Ministrstvo za socijalno politiko in narodno zdravje je vrhovni urad za socijalno in zdravstveno upravo v državi, ki ga upravlja minister za socijalno politiko in narodno zdravje.

V pristojnost ministrstva za socijalno politiko in narodno zdravje spadajo vsi posli socijalne politike in zdravstvene uprave in službe, nadzorstvo nad vsemi socijalnimi in zdravstvenimi ustanovami in uradi kakor tudi pripravljane zakonskih predlogov, ki se nanašajo na resorč ministrstva.

§ 2. Ministrstvo za socijalno politiko in narodno zdravje se deli na oddelke, odseke in referate. Oddelki so trije in sicer: občji oddelek, oddelek za socijalno skrbstvo in sanitetni (zdravstveni) oddelek.

§ 5. Organi in ustanove, neposredno podrejeni ministrstvu za socijalno politiko in narodno zdravje, so: centralni higienski zavod v Beogradu; šola za narodno zdravje v Zagrebu itd.

§ 6. Organi in ustanove socijalne in zdravstvene uprave kraljevskih banskih uprav so: 1. higienski zavod na sedežu vsake kraljevske banske uprave; 2. zdravstveni domovi; 3. zdravstvene postaje; 4. državne bolnice; 5. invalidski domovi; 6. dečji domovi; 7. zdravilišča in 8. strokovni referenti pri občih upravnih oblastvih.

Uredba o organizaciji in področju higienskih zavodov, zdravstvenih domov in zdravstvenih postaj

(Službeni list z dne 6. junija 1930, št. 6)

§ 1. Po odredbah zakona o banski upravi vrši ban higiensko službo po higienskem zavodu, ki obstoji na sedežu vsake kraljevske banske uprave za njeno območje.

§ 2. V področje higienskega zavoda spadajo:

vsji posli, odrejeni za njegovo strokovno pristojnost po zakonu o zaliranju nalezljivih bolezni, zakonu o podpori za asanacijo vasi, zakonu o nadzorstvu nad živili, zakonu o kontroli zdravil biološkega izvora kakor tudi ostali posli po drugih zakonih, uredbah in pravilnikih, izdanih na podstavi teh zakonov.

§ 5. Za praktično izvajanje področja higienskih zavodov obstoje na njih sedeži in spadajo v njih sestav nastopne ustanove: 1. zavod za zdravstveno zaščito mater in otrok; 2. šolska poliklinika; 3. dispanzer za tuberkulozo; 4. ambulatorij za kožne in spolne bolezni; 5. muzej za higieno s poljujočimi higienskimi razstavami.

§ 7. Zdravstveni domovi obstoje in se ustanavljajo na sedežih sreskih in meslnih načelstev za enega ali več srezov. Domovi imajo praviloma bakteriološko-epidemiološki oddelek, šolsko polikliniko, ambulatorij za kožne in venerične bolezni, dispanzer za tuberkulozo, dispanzer za matere in otroke in higiensko razstavo kakor tudi bolniški oddelek po potrebi.

§ 8. Zdravstvene postaje obstoje in se ustanavljajo za potrebe državne higienske službe v eni ali več občinah. Zdravstvene postaje imajo ambulatorij za občo zdravniško pomoč siromašnemu prebilstvu, vrše higiensko propagando, preiskujejo narod v zdravstvenem pogledu in opravljajo terensko delo.

Pravilnik o delokrogu zavodov za zdravstveno zaščito mater in otrok

(Službeni list z dne 7. julija 1930, št. 12)

§ 1. Zavodi za zdravstveno zaščito mater in otrok so zdravstvene ustanove z nalogo:

1. da proučavajo vzroke bolehnosti in umrljivosti otrok na področju banovine;

2. da proučavajo in propagirajo najzanesljivejše metode, da se ti vzroki in njihove posledice odpravijo;

3. da vzgajajo zdravnike, strokovno pomožno osebje in prostovoljne sodelavce za delo na polju zdravstvene zaščite mater in otrok;

4. da širijo znanje o higieni otrok in higieni žen med najširšimi sloji naroda;

5. da vodijo evidenco in statistiko o javnem in zasebnem delu za zdravstveno zaščito otrok v banovini;

6. da sodelujejo s higienskimi zavodi v organizaciji otroških dispanzerjev in vodijo strokovno nadzorstvo nad njihovim delom;

7. da s pomočjo svojih odsekov sami neposredno vršijo zdravstveno zaščito otrok in mater na ožjem področju svojega delovanja.

Zavod v Ljubljani ima posvečovalnico za noseče žene, otroški dispanzer z mlečno kuhinjo za dojenčke, vzdržuje kolonijo za dojenčke in male otroke in dom za matere in dojenčke. Posebna poljujoča učiteljica uči po deželi higieno otrok in žen. Zavod ima v svrhu propagande na razpolago poljujočo razstavo.

Pravilnik o delovanju zdravstvenih domov

(Službeni list z dne 7. julija 1930, št. 12)

predpisuje do podrobnosti njihove naloge. Skrbeti imajo za zdravje dojenčkov, mater, šolske dece, tuberkuloznih, siromašnih; zalirati morajo nalezljive bolezni, slabe razvade naroda ter ga vzgajati k zdravemu življenju. Higienskemu zavodu predlagajo potrebna asanacijska dela ter svoje tozadevno na razpolago vaškim občinam.

Zakon o banski upravi

(Uradni list z dne 20. novembra 1929, št. 1)

določa v § 41 dolžnosti, ki spadajo v področje oddelka za socijalno politiko in narodno zdravje banske uprave. Te dolžnosti so med drugimi:

a) skrb za vojne invalide, sirote in siromake;

b) upravljanje in nadziranje bolnišnic, dečjih in invalidskih ustanov, babiških šol in humanitarnih ustanov;

c) upravljanje službe in odrejanje službe sreskim sanitetnim referentom;

d) odločanje na drugi in poslednji stopnji o vseh kaznivih dejanjih na podlagi sanitetnega zakona in ostalih sanitetno policijskih predpisov;

e) odobritve pogodb in izborov občinskih zdravnikov in babic po razpisanem natečaju;

f) odobravanje in izvrševanje asanacij v mejah odobrenih kreditov itd.

Banu je podrejen higienski zavod z vsemi njemu podrejenimi higienskimi ustanovami.

§ 45. Pri vsaki banski upravi se ustanovi sanitetni svet kot banov strokovni posvečovalni organ.

(Nadaljevanje prihodnjič)

Iz Županske zveze

Občni zbor Županske zveze se je vršil v ponedeljek dne 8. t. m. v Ljubljani ob zelo številni udeležbi članov. Podrobnejše poročilo prinesemo v prihodnji številki.

Vse občine prosimo, da nujno odgovore na zadnjo okrožnico Županske zveze. Odgovori naj bodo točni.

Vprašanja in odgovori

Pojasnilo. Na strani 238 v 12. številki »Samouprave« za leto 1933 je odgovor na 4. vprašanje, kdo je član krajevnih šolskih odborov. — Da ne bo nespornost, je treba dodati, da velja ta odgovor le za mestne občine, ki imajo najmanj 30.000 prebivalcev.

V občinah, ki imajo manj kakor 30.000 prebivalcev, pa je položaj sledeč:

§ 123., točka 5., zakona o narodnih šolah določa, da tvori krajevni šolski odbor tudi **peč uglednih oseb, jugoslovanskih državljanov**, ki jih za vsako šolsko občino voli občinski odbor. Kjer obsega šolska občina več upravnih občin, voli vsaka po enega člana v krajevni šolski odbor. Po možnosti naj bodo šolski odborniki osebe, ki imajo otroke za šolo, ki so obenem občinski odborniki in ki so iz raznih krajev, ako obstoja šolska občina iz več krajev. — Iz tega izvira, da more občinski odbor v naših podeželskih občinah voliti v krajevni šolski odbor tudi osebe, ki niso občinski odborniki.

3. Vprašanje: Ali ima občinski uslužbenec (tajnik, sluga, redar itd.), ki so dnevničarji, pravico do svojih prejemkov iz občinske blagajne, ako je poklican na vojaško vežbo?

Odgovor: Po razsodbi glavne kontrole z dne 27. oktobra 1933, št. 114.021, imajo državni in banovinski dnevničarji pravico do vseh prejemkov, dokler se nahajajo na vojaški vežbi. Iz tega se more sklepati, da bi morali tudi občinski uslužbenci-dnevničarji dobiti svoje prejemke iz občinske blagajne, ako so poklicani na vojaško vežbo in dokler so na vežbi, ako ni v službeni pogodbi kako drugače določeno.

4. Vprašanje: Na ozemlju občine A. ima neko podjetje električno centralo, ki proizvaja električno silo 40.000 kw ur mesečno in ki oddaja to silo v tovarno, ki se nahaja na ozemlju sosednje občine B. Katera od obeh občin je upravičena, da pobira občinsko trošarino na električno silo: občina A, v kateri se tok proizvaja ali občina B, kjer se tok porablja?

Odgovor: Občina B. Bislyo vsake trošarine je, da se pobira tam, kjer se zalfošarinjeni predmet porabi. To velja n. pr. za vino, mošt, žganje, špirit, meso itd., in mora veljati tudi pri trošarini na električno silo, ako ima občina sploh dovoljenje, da sme to trošarino pobirati. — Proizvodnje in trgovskega prometa trošarina ne more po sedaj veljavnih načelih nikdar zadevi, tudi pri električni sili ne.

5. Vprašanje: Naša nova občina je nastala iz prejšnjih sedmih občin. Ima sedaj ogromno posla. Delo bi bilo olajšano, ako bi občinska uprava štela vsaj 10 članov. Ali je to mogoče in kaj naj ukrenemo, da to dosežemo?

Odgovor: Ne in nič! § 70. zakona o občinah določa: »Občinsko upravo tvorijo predsednik in člani: število članov določi občinski odbor po potrebi in glede na število odbornikov in obseg poslov; članov more biti 2 do 5.« — Iz tega ločno izvira, da more občinska uprava obstojati iz predsednika občine in najmanj še iz dveh, največ iz petih članov. V celoti torej more občinska uprava všteti predsednika, obstojati iz treh, štirih, petih ali šestih oseb. — Preko tega zakonskega določila ne more ne sresko načelstvo, ne banska uprava in ne ministrstvo.

Razsodbe upravnega sodišča

Upravno sodišče je pod štev. A 80/30 z dne 29. oktobra 1930 na tožbo mestne občine A, zoper odločbo kr. banske uprave Dravske banovine v Ljubljani z dne 17. aprila 1930, št. 10.247/1, glede zastopnikov občine v krajevni šolski odbor, razsodilo tako-le:

Tožbi se ugodi in osporavani upravni akt razveljavi radi nezakonitosti.

Razlogi.

Sresko načelstvo v A je z odlokom od 21. januarja 1930, P. št. 70 odredilo, da voli v krajevni šolski odbor šolske občine v A upravna občina A 3 člane, upravna občina B 1, upravna občina C 1 člana, upravni občini D in E pa nobene, ker plačujejo občina A 69,2%, občina B 8,59%, občina C 16,51%, občini D in E pa le 3,3% odnosno 2,4%, a po § 123, točka 5. zakona o narodnih šolah je voliti 5 oseb. Na pritožbo občine E je kr. banska uprava z odlokom od dne 25. aprila 1930, IV. No. 10.247/1, odredila, da sresko načelstvo izvršene volitve razveljavi in odredi ponovne volitve tako, da bode vsaka od všolanih upravnih občin volila po enega zastopnika v krajevni šolski odbor v A. Sresko načelstvo je nato z odlokom od 6. maja 1930, P. št. 468, izvršene volitve razveljavilo in nove volitve odredilo. Kr. banska uprava je s svojim odlokom razveljavila odredbo sreskega načelstva o načinu volitev in s tem kljub drugačnemu besedilu dejanski pač tudi volitev samo. Zoper odlok kr. banske uprave, ki se je odpravil dne 6. maja 1930, je dne 4. junija 1930 in torej v odprtem roku vložila mestna občina A tožbo na upravno sodišče. V tej tožbi navaja tožiteljica, da toženo upravno oblastvo v osporavaniem upravnem aktu ni pravilno uporabilo zakona, kajti

1. le tri upravne občine so všolane v celoti v A šolsko občino, a od občine D le vas I in od občine D le K; dalje prispeva občina A 69,2%, občina C 16,51%, občina B 8,59%, občina D 3,3% in občina E 2,4%; dve poslednji občini imata tudi še svoji lastni domači šoli;

2. § 123, točka 5., zakona o narodnih šolah ima v mislih le one upravne občine, ki so všolane v celoti v eno in isto šolsko občino, ne nanaša se pa na one slučaje, ko so všolani tudi malenkostni drobci sosednjih upravnih občin, ki imajo svoje lastne šole.

Pri presoji tožnih točk je upravno sodišče naslojno preudarjalo:

Po § 19. zakona o narodnih šolah je šolska občina šolska upravna edinica sestavljena iz ene ali več upravnih občin ali njih delov ter mora biti vsako naselje v sestavi ene šolske občine. Po § 20 ima vsaka šolska občina svoj krajevni šolski odbor in po § 123, odst. 1. sestavlja krajevni šolski odbor poleg 3 ali štirih članov po položaju (predsednika upravne občine, upravitelja narodne šole, upravitelja eventualno obstoječe meščanske šole in občinskega okoliškega zdravnika) še petorica uglednih državljanov, ki jih za vsako šolsko občino izvoli občinski odbor. Po drugem stavku tega odstavka izvoli tam, kjer šolska občina obsega več upravnih občin, vsaka po enega člana v krajevni šolski odbor, a po

nadaljnem odstavku naj bodo po možnosti šolski odborniki oni, ki imajo otroke v šoli, ki so obenem občinski odborniki in ki so iz raznih krajev, če je sestavljena šolska občina iz več krajev.

Ker bi pri tolmačenju teh predpisov zgolj po zakonih jezika nastale vrzeli in bi se z ozirom na razlike v načinu naselitve in gostoti prebivalstva v poedinih krajih ne mogli vsi slučaji glede sestava šolskih občin podvajati pod tako ozko tolmačene določbe zakona, je treba smisel teh predpisov dognati z logičnim tolmačenjem v dudu zakona. Nedvomno mora a) vsaka upravna občina, ki je v celoti všolana v določeno šolsko občino, imeti enega izvoljenega člana. Ako je več nego pet upravnih občin v celoti všolanih, potem bo pač več nego pet izvoljenih članov. Dalje je b) iz smisla teh predpisov razvidno, da mora imeti enega izvoljenega člana tudi ona upravna občina, ki ni v celoti všolana, a ki bi glede všolanega dela morala po 2. odstavku §-a 123 imeti posebnega člana tudi potem, ako bi bil ta del priklopljen oni upravni občini, kjer je sedež šole. Gre tu torej za take slučaje, da je upravna občina glede bistvenega dela všolana v izvestno šolsko občino. O bistvenem delu bo pač tedaj možno govoriti, kadar šteje doletni kraj toliko prebivalcev odnosno šoloobveznih otrok, da bi se moral izvoliti po § 123, odst. 2. po možnosti en član iz tega kraja tudi potem, če bi ena sama upravna občina obsegala vso šolsko občino. Teh pogojev pa ni pri onih upravnih občinah, od katerih so le neznatni drobci všolani v določeno šolsko občino. K takemu tolmačenju sili zlasti dejstvo, da zakonodajalec gotovo ni hotel favorizirati drobcev poedinih občin v škodo onim občinam, ki so v celoti ali v bistvenih delih všolani v izvestno šolsko občino. Tudi je treba pomisliti, da § 19 izrecno navaja poleg upravnih občin dele upravnih občin, § 123 pa govori le o upravnih občinah (»gde šolska opština obuhvata više upravnih opštin«).

V danem primeru so všolane tri upravne občine v celoti, od dveh upravnih občin pa le neznatni deli, ki jih po številu šoloobveznih otrok in prebivalcev in po deležu upravnih občin pri križju stroškov šolske občine ni mogoče smatrati za bistvene dele šolske občine. Zbog tega občinama D in E sploh ne pripada nikakršen član v krajevni šolski odbor, ostalim trem občinam pa petoro članov in bi bilo treba, da pripade vsaki od občin A, B in C po en član, nadaljnja dva člana se pa imata dodeliti oni ali onima upravni občinama, ki bi jima šla ta dva člana vže po načelih, izraženih v § 123, odst. 2, ako bi vsa šolska občina bila v eni sami upravni občini in bi se morali po možnosti vpoštevati doletni kraji.

Iz navedenih razlogov je moralo upravno sodišče tožbi ugodi in osporavani upravni akt razveljaviti zaradi nezakonitosti.

Izdajatelj: Županska zveza v Ljubljani; njen predstavnik Valentin Babnik, št. Vid pri Ljubljani.
Za uredništvo odgovarja: dr. Riko Fux v Ljubljani.
Tiska tiskarna Merkur v Ljubljani (predstavnik O. Mihalek)